

Uvod

Baranjske pustare ubrajaju se u podgrupu industrijske arhitekture. Radi se o naseljima s određenom infrastrukturom: svaka je imala gospodarske objekte, upravnu zgradu, stambene zgrade sa stanovima (posebno za namještenike, za majstore i za radnike) te barake za sezonsku radnu snagu. Stambene zgrade bile su dugačke prizemnice s šest stanova; veće pustare imale su i po desetak stambenih zgrada. Majstori (kovači, bravari i kolari) smješteni su u stanove s dvije sobe, kuhinjom, ostavom i podrumom. Bolji smještaj imali su namještenici (agronomi, nadzornici, knjigovođe), a najbolji stan je imao upravnik pustare - koji je bio smješten u upravnoj zgradi - okruženom malim parkom.

PUSTARE U BARANJI (12)

NESTALE I NAPUŠTENE PUSTARE NA PODRUČJU BARANJE (zapad)

dr. sc. Milan Ivanović, Antun Matić

* PANON - think tank for strategic studies, Osijek

** Nekadašnji stanovnik nestale pustare Bodorfok

Brod Pustara (3 km južno od Jagodnjaka) nastaje 1866. godine; 1914. tu je živjelo 39 stanovnika. Ova se pustara, zajedno s posjedima i pustarama **Pjeskovo** i **Topolik** u dravskom ritu - uključuju u poslovni sustav "Belja". Danas više nema stanovnika u Brod Pustari; ovdje je izgrađena farma najveće svinjogojske proizvodnje u Hrvatskoj; nukleus farma s koje se osigurava najkvalitetniji rasplodni materijal za cjelokupnu proizvodnju "Belja"; **slika lijevo**.

6	Sepse	1.047
7	Vörösmart	2.246
	Hársasvölgy	141
	Kalandos	7
	Kucska	71
	Ráczokrévo.....	2
	<i>B) Körjegyzőségek.</i>	
	<i>Baranyubáni kj.</i>	
8	Baranyabán	2.555
	Aranyhegy	87
	Emilhegy	6
	Ferenczhegy	5
	Ferenczpuszta	5
	Halászhegy	17
	Jakabhegy	17
	Jánoshegy	24
	Józsefhegy	18
	Kápolnahegy	81
	Mihályhegy	10
	Simonhegy	80
9	Sárok	491
	<i>Baranyavári kj.</i>	
10	Baranyavár	1.496
	Karásiczapuszta ..	87
11	Ivándárda.....	1.375
	Buziglicza	8
	Főherceglak ¹⁾ ...	687
	Géta	38
	Hatvan	91
	Kislak	54

Faksimil stranice mađarske statistike - popis stanovništva iz 1990. - po naseljima; U okrugu Ivándárda su pustare Buziglica, Geta, Hatvan i Kislak; **slika (gore) desno**.

IZ POVIJESNIH ZAPISA I SJEĆANJA STANOVNIKA NEKADAŠNJIH PUSTARA

Ćirina Ada pustara 6–7 km zapadno od Darde, 3 km od Drave. Godine 1953. ima 55 stanovnika (1961. - 116, a 1971.- 126 stanovnika). Nakon velikih poplava 1965. godine, sve stanovništvo je iseljeno. Tov goveda – 1960 godine = 600 grla.

Gakovac pustara naseljena je oko 1860. i pripadala je selu Bolman.

Hatvan pustara naseljena je oko 1860. Godine 1914. tu živi 91 stanovnik.

Karaš pustara osnovana oko 1870. (1 obitelj). Godine 1914. ima 3 stanovnika.

Karaševo pustara sjeverozapadno od sela Jagodnjak.

Malo Kneževo (Kislak) pustara naseljeno oko 1880. god. 1914. god. bilo je 54 stanovnika.

Zornice pustara naseljena početkom XIX. stoljeća; danas je zaselak sela Jagodnjak.

ZAKLJUČAK

Na ovim pustarama je desetljećima živjelo i radilo po više stotina Baranjaca; tu su bile farme (i skladišta) - koje su funkcionirale u poslovnom sistemu "Belja". U posljednjih 70-tak godina - u procesima: (a) modernizacije poljoprivredne proizvodnje i (b) netransparentne postsocijalističke tranzicije (bez uvažavanja društvenog interesa) - na ovim pustarama se smanjuje niz poslovnih aktivnosti, broj zaposlenih i broj stanovnika te im prijete izumiranje. Istraživanja će se nastaviti.